

Visa tai – Slovėnija!

Slovėnija – santykinai maža ir jauna šalis: žemėlapyje ji atsirado tik 1991 m. Ji yra išskirtinėje padėtyje, nes čia susitinka Alpių ir Viduržemio jūros regionai, plyti paslaptingoji Karsto plynaukštė ir plačios Panonijos lygumos. Nuo pat seniausių laikų įvairios ir turtingos gamtinės bei kultūrinės tradicijos lėmė rašytojų ir menininkų kūrybingumą. Slovėnija – tarsi rojus Triglavo kalno papėdėje, kaip šalį apibūdino Cankaras, vienas iš slovėnų literatūros korifėjų. Tokie yra šios dar pilnametystės nesulaukusios šalies bruožai. Vis dėlto šiandien Slovėnija yra visų svarbiausių tarptautinių organizacijų narė, įskaitant ir Europos Sąjungą bei NATO. 2008 m. ji tapo pirmąja iš naujųjų valstybių narių, pirmininkavusia Europos Sąjungai.

Slovėnijos gamtoje vyrauja žaluma, o visi šalies regionai yra labai įvairūs. Slovėnai ypač didžiuojasi savo tautiečių pasiekimais, o istorinis, kultūrinis ir gamtos paveldas yra pats tikriausias įkvėpimo šaltinis. Kur daugiau galėtumėte pasigrožėti ēdžiomis, Lipico žirgais, paskanauti potica riešutinių vyniotinių, pasigrožėti aviliais ir Slovėnijos naminėmis bitėmis, pasigalynėti su slovėnų kalbos dviskaita arba išmokti tiek daug tarmių tokiame nedideliame geografiniame regione? Arba pasigėrėti didžiaisiais kultūros atstovais (tokiais kaip architektas Jože Plečnikas), didžiaisiais išradimais (logaritmai), gausybe sporto čempionų, nacionalinėmis sporto šakomis (alpinizmas, bėgimas) ir nepaliestos gamtos grožiu. Bėgant amžiams ši istorinė atmintis turėjo įtakos tautos kultūrai ir jaunos šalies charakteriui.

VISUOMENĖ SAULĖTOJE ALPIŲ PUSĖJE

Slovėnų yra vos daugiau nei du milijonai – maždaug tiek, kiek gyvena kokio nors pasaulio didmiesčio priemiestyje. Trumpai tariant, 1 kvadratiniam kilometre gyvena maždaug 100 slovėnų, o Europos mastu tai sudaro maždaug pusę vidurkio. Šios šalies gyventojai daugiausia yra slovėnų tautybės, pasieniuose su Vengrija ir Italija gyvena šių tautų atstovų mažumos, o Slovėnijos Konstitucija visiems garantuoja vienodas teises. Įvairios kitos etninės grupės, daugiausia iš Vakarų Balkanų regiono, taip pat nuolat arba laikinai gyvena Slovėnijoje. Slovėnai yra patriotai, vertinantys gyvenimo kokybę. Šie jie laiko darbščiais, sunkiai dirbančiais, ir aktyviais žmonėmis, individualistais, mokančiais ne vieną užsienio kalbą. Jie didžiuojasi savo kultūra ir kalba – tai didelė vertybė ir jų tautinės tapatybės dalis. Vienas svarbiausių tautos simbolių yra Triglavo kalnas Julijaus Alpėse (aukščiausia Slovėnijos viršukalnė). Tai daugiau nei tik kalnas, tai – tikras simbolis, kurio garbinimas jau tapo legenda. Slovėnai – atviri skirtybėms. Jie itin mėgsta keliauti, tačiau retai persikelia gyventi kitur. Slovėnijos gyventojai yra labai išsilavinę, čia

mažas nedarbo lygis. Kaip ir kitos šiuolaikinės Europos visuomenės Slovėnija susiduria su senėjančia populiacija ir mažu gimstamumu.

ŠALIS

Slovėnija yra demokratinė respublika, jaunųjų Europos demokratijų kartos atstovė. Savo nepriklausomybę ji paskelbė 1991 m. birželio 25 d., plebiscito sprendimu, priimtu prieš šešis mėnesius nuo šios datos. Už nepriklausomybę „taip“ pasakė 88,2 procento rinkėjų, o rinkėjų aktyvumas buvo 90 procentų. Slovėniją pripažino tarptautinė bendruomenė, ši šalis tapo Jungtinių Tautų Organizacijos nare. 2004 m. Slovėnija tapo ES valstybe nare, 2007 m. įsivedė eurą ir prisijungė prie Europos pinigų sąjungos, o 2008 m. tapo pirmąja iš naujųjų valstybių narių, pirmininkavusia Europos Sąjungai. Dar nesulaukusi pilnametystės Slovėnija tapo svarbia tarptautinės arenos žaidėja: vieta, kur susitinka supervalstybių vadovai, tarptautinių organizacijų nare, šalimi, kuri palaiko draugiškus ryšius su kitomis valstybėmis visame pasaulyje. Slovėnija yra jauna šalis, tačiau subrendusi ir patyrusi, intensyviai įsitraukusi į tarptautinio gyvenimo pulsą.

Tik faktai

Oficialus pavadinimas:
SLOVĖNIJOS RESPUBLIKA

Politinė sistema: Parlamentinė demokratija
Sostinė: Liubliana
Paviršiaus plotas: 20 273 km²
Gyventojų skaičius: 2 062 874 (2015 m.)
Valiuta: Euras (1 euras = 100 euro centų)

Kalba: Slovėnų; vietovėse, kuriose didelė etninė įvairovė, – taip pat italų ir vengrų

I FEEL SLOVENIA

Šalies telefono kodas: +386
Laiko juosta: GMT/UTC +1

Svarbūs telefono numeriai:

112 greitoji pagalba
112 gaisrinė
113 policija
1188 vispārīga informācija
1987 pagalba kelyje

Naudingos nuorodos:

Bendra informacija apie Slovėniją: www.slovenia.si,
www.slovenia.info
Slovėnijos Vyriausybė: www.vlada.si
Vyriausybės viešųjų ryšių tarnyba: www.ukom.gov.si
Slovėnijos Respublika: www.gov.si
Slovėnijos automobilių asociacija: www.amzs.si
Orai: www.arso.gov.si

Leidėjas: Government Communication Office, Ljubljana, 2015

latvijski jezik

Slovėnijos Konstitucija numato, kad Slovėnijoje taikoma parlamentinė sistema, pagrįsta atskiromis įstatymų leidžiamąja, vykdomąja ir teismų valdžia. Aukščiausias įstatymų leidžiamasis valdžios organas yra Nacionalinė Asamblėja, kurią sudaro 90 narių, renkamų ketveriems metams. Vienas iš šių narių atstovauja italų tautinei mažumai, dar vienas – vengrų. Įstatymų vykdomoji valdžia yra Vyriausybė. Slovėnijos Prezidentas yra Vyriausiasis ginkluotųjų pajėgų vadas ir atstovauja šaliai tarptautiniuose reikaluose. Prezidento kadencija trunka penkerius metus.

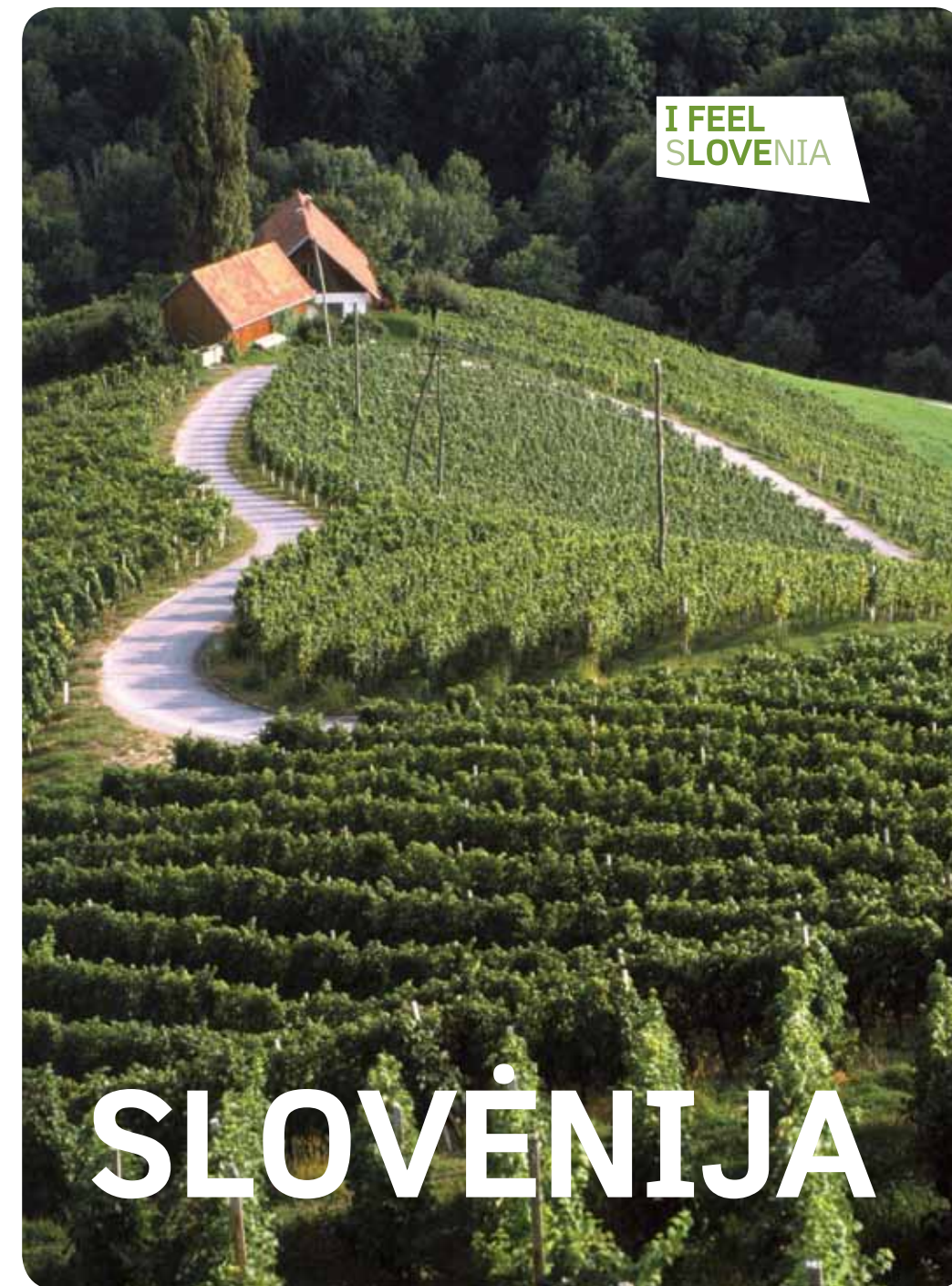
ISTORIJA

Pirmąsias valstybingumo akimirkas Slovėnija patyrė daugiau nei prieš tūkstantį metų, kai pietų slavų protėviai apsisitojo šiose vietose ir įkūrė Karantanijos kunigaikštystę. Istorikai teigia, kad tai buvo viena demokratiškiausių bei moderniausių to meto valstybių. Tad nieko stebėtina, kad Thomaso Jeffersono laikais Amerikos Konstitucijos kūrėjai rėmėsi Karantanijos valstybės principais. Šiandien atsitiktiniai keliautojai po Slovėnijos lygumas arba kalnus vis dar gali žavėtis įspūdingomis ir gausiomis kultūrinėmis tradicijomis.

Daugelis jų primena Habsburgų valdymo laikus. Tik 1918 m. slovėnai susijungė su kroatais ir serbais į karalystę, kuri vėliau tapo Jugoslavija. 1991 m. subyrėjęs socialistinei Jugoslavijai, prasidėjo visiškai naujas Slovėnijos istorijos etapas – nepriklausoma Slovėnijos respublika. Mokiniai visame pasaulyje galbūt pasakytų, kad Slovėnijos istorija yra pats tikriausias kiekvieno jų svajonės išsipildymas. Amžių tėkmėje slovėnai savo tautinę tapatybę išlaikė puoselėdami kalbą ir kultūrą. Slovėnų meninė kūryba tautų pabudimo laikotarpiu daugiausia buvo susijusi su tuo, kad slovėnai neturėjo savo valstybės. Slovėnų kalba tapo tautinės tapatybės ašimi ir jos gynybos būdu. Šiuo pavyzdžiu pasekė ir kitos meno formos – taip jos prisidėjo prie tautinės tapatybės puoselėjimo.

EKONOMIKA

XX a. dešimtajame dešimtmetyje Slovėnijoje vyko žymus ekonominis progresas, kaip ir kitose sėkmingo pereinamojo laikotarpio šalyse, o perėjimas prie rinkos ekonomikos buvo palyginti neskausmingas. Ekonomikos augimas pastaraisiais metais buvo didelis, net didesnis nei Europos Sąjungos vidurkis. Moterų užimtumo lygis – taip pat vienas iš aukščiausių.

Špičnik. Vladimir Toš nuotrauka

SLOVĖNIJA

Vietoje ir užsienyje veikiančios Slovėnijoje bendrovės sukūrė daugybę sėkmingų ir labai naujoviškų produktų. Ar esate girdėję apie slides „Elan“, kurias renkasi slidinėjimo čempionai? O burinius laivus „Seaway“ ir itin lengvą orlaivį „Pipistrel“? Galbūt esate girdėję ir apie puikiąją nuostabaus dizaino buitinę techniką „Gorenje“? Visų nedidelių, bet labai naujoviškų bendrovių nė neišvardysi. Jų gaminiai nuolat veržiasi į (užsienio) rinkas. Šį efektyvumą lemia keli veiksniai: garsusis slovėnų darbštumas ir geografinė padėtis – prekybos kryžkelė, be to, aplinka, motyvacija ir naujovės. Todėl Slovėnijos ekonomika pirmąja. Ekonomika nukreipta į paslaugas – Slovėnija gali pasigirti aukščiausios klasės paslaugomis informacinių technologijų srityje. Čia taip pat plėtojama vaistų ir automobilių pramonė. Kiti svarbūs ekonomikos sektoriai yra maisto pramonė, elektros prietaisai, metalų apdirbimas ir chemikalai. Svarbia ūkio šaka tampa ir turizmas.

MOKSLAS IR PLĖTRA

Šiuolaikiniai Slovėnijos mokslininkai toliau tęsia stiprias šalies mokslų tradicijas, atnešusias daugelį naujovių į pasaulio žinių visumą.

Šios tradicijos liudija apie mokslo milžinus, kurie senovėje neturėjo interneto ryšio ir studijavo pasišviesdami žvakėmis; tai tokie mokslininkai kaip Janezas Vajkardas Valvasoras (Karališkosios Londono bendrijos narys, XVII a.), Jurijus Vega (logaritminių lentelių autorius, XVIII a.), Jožefas Stefanus (spinduliuotės dėsnio autorius, XIX a.), Fritzas Preglas (Nobelio premijos laimėtojas organinės chemijos srityje, XX a. pradžia) arba raketų inžinierius Hermanas Potočnikas Noordungas. Šiais laikais tyrimai ir plėtra Slovėnijoje seka šių pirmeivių keliais. Šiuo metu tyrimai ir plėtra yra itin daugialypiai, be to, laikomasi aukštų kokybės standartų, todėl Slovėnija garsėja visame pasaulyje. Kai kuriose mokslinių tyrimų srityse, pavyzdžiui, kompiuterių mokslo arba nanotechnologijų, Slovėnija yra viena stipriausių šalių pasaulyje. Žinios laikomos vienu pagrindinių šalies vystymosi ramsčių, o Slovėnijos mokslinių tyrimų politika žengia tokio pat keliu, kaip ir visos šiuolaikinės išsivysčiusios šalys. Nuo 1991 m. Slovėnija aktyviai dalyvavo ES ir kitų Europos mokslinių tyrimų ir plėtos programose, dalyvavo vien daugiau nei tūkstantyje Europos mokslinių tyrimų bendrųjų programų projektu.

Turizmas

Slovėniją galima aplankyti bet kuriuo metų laiku. Šis žaliasis Europos kampelis yra ištis ypatinga vieta – kad ir kur kirstumėte sieną, visur galėsite grožėtis didžiule ir stebuklingai besikeičiančia kraštovaizdžio įvairove, draugiškais žmonėmis ir puikia virtuve, sveikais kurortais ir SPA, turistinėmis sodybomis ir sporto šakomis – kiekvienas čia ras ką nors sau. Tai vieta, kur galėsite pasilepinti.

Vos po dviejų valandų kelio nuo žydrosios Viduržemio jūros atsidursite prie Alpių viršukalnių. Nuo čia netoli iki Panonijos žemumų arba subtilių Dolenskos kalvų apvalumų. Pakeliui išvysite paslaptinę Karsto plynaukštę ir jos požeminį pasaulį. Visas šias vietas vienija žalia spalva ir, žinoma, nepaliesta gamta. O kur dar terminiai šaltiniai! Viskas yra arti ir lengvai pasiekama, taigi viešnagė Slovėnijoje suteiks tokių įspūdžių, kad juos norėsite patirti dar kartą!

Saulė Slovėnijoje šviečia daugiau nei 2000 valandų per metus, taigi kiekvienas metų laikas siūlo malonią pertraukėlę. Čia rasite daugybę nuostabių vietų, kurios sužavės net ir reikliausią svečią. Golfo kursai, slidinėjimo trasos, įvairūs sporto įrenginiai, ekstremalaus sporto ir kitų sporto rūšių veikla įtrauks net ir išrankiausius sporto mėgėjus. Taip pat siūlomas dviračių sportas, žygiai, ekstremalus sportas ir įvairūs laisvalaikio renginiai.

O kas labiausiai patinka į Slovėniją atvykstantiems užsieniečiams? Pirmiausia – slovėnų entuziazmas. Kiti teigia, kad Slovėnija yra maloni šalis, kurioje nurimsta siela ir atsigauja kūnas, ypač dėl žmogaus nepaliesto gamtos, švelnaus klimato, sveitimumo, draugiškų žmonių ir daugybės terminų šaltinių. Turistai taip pat tvirtina, kad Slovėnija nuostabi tuo, jog čia rasi didžiulę įvairovę per šimtmečius susiformavusių vertybių, žmogaus ir gamtos dermę. Be to, Slovėnija yra švari, moderni ir saugi šalis. Nė neverta dėl to abejoti.

Logarska dolina. Jakše-Jeršič nuotrauka

Iš Slovėnijos kilę visame pasaulyje garsūs Lipico žirgai. Darinka Mladenovič nuotrauka

Slovėniški gardumynai

Šiuolaikinės Slovėnijos kulinariame peizaže susilieja Alpių, Viduržemio jūros ir Panonijos regiono kultūrų bei civilizacijų įtaka. Socialinio ir istorinio vystymosi amžiai šioje kryžkelėje sukūrė specifinius kultūros bei gyvenamosios tipus, tačiau tai – ne asimiliacija, veikiau – unikali ir originali įvairovė, įskaitant ir kulinariją.

Tradicinės slovėnų virtuvės pagrindas – grūdai, švieži pieno produktai, mėsa, žuvis, daržovės, bulvės, alyvuogės ir sūdytas kumpis. Žinoma, atskiruose regionuose justi kaimo, miesto ir įvairių vienuolių ordinų įtaka. Kaip ir virtuvė, išskirtinė slovėniškų vynų įvairovė garantuoja gurmaniškiausius malonumus. Didžiausi hedonistai teieško terminų šaltinių ir sveikatinimo kurortų, turistinių sodybų ir aukščiausios klasės restoranų.

Potica – tipiškas slovėnų šventinis pyragas. Tomo Jeseničnik nuotrauka

Škocjano urvai. Jakše-Jeršič nuotrauka

Viduramžiškas Piranas – patrauklus Adrijos pakrantės kurortas. Jakše-Jeršič nuotrauka

Kultūra ir menas

Menas ir kultūra Slovėnijos istorijoje užima ypatingą vietą, nes tai padėjo slovėnams įvairiai kompensuoti nacionalinės politikos ir valdžios institucijų trūkumą praeityje. Slovėnų požiūris į nacionalinę kultūrą yra pakankamai gilus – palyginti su pažangiausiomis Europos valstybėmis Slovėnija gali pasigirti gana gerai išplėtotu kultūros institucijų, organizacijų ir asociacijų tinklu. Įdomus ir įvairus kultūrinis gyvenimas verda ne tik didžiuosiuose šalies miestuose, bet praktiškai visuose Slovėnijos kampeliuose.

Beveik kiekvienas slovėnas iš prigimties yra rašytojas, tapytojas, virėjas, šokėjas, vėlininkas, muzikas, režisierius, aktorius, tinklaraštininkas ar

graviruotojas. Jie žino, kaip sukurti meną iš visko, kas jiems patinka. Be įvairiausių menininkų ir amatininkų, kurių įgūdžiai ir amatai ėjo iš kartos į kartą, slovėnai taip pat sėkmingai plėtoja daugybę modernaus meno formų, kurios traukia visų kartų žmones.

Neįtikėtina didelis kultūrinių renginių lankomumas – lankytojus iš arti ir iš toli vilioja įvairūs festivaliai (ypač vasarą). Populiarus teatras ir koncertai, be to, slovėnai labai mėgsta skaityti ir didžiuojasi savo kultūros tradicijomis. Turėtume paminėti France Prešereną – poetą, kuris tapo slovėnų poezijos pasididžiavimu ir parašė Slovėnijos tautinį himną Zdravljica. Himne išaukštinama tautų draugystė, tai yra Zdravljica (tostas) visiems geros širdies žmonėms.

Kurenti, tipiškos karnavalo kaukės. Tomo Jeseničnik nuotrauka

Idrijos nėriniai. Jaka Vinšek nuotrauka

A capella grupė „Perpetuum Jazzile“. Irena Herak/Minutainmanj nuotrauka

Baletas. SNG Operos ir baletas nuotrauka

„Jaučiu Slovėniją“, arba „Slovėnijos žaluma“

Slovėnija prisistato prekių ženklu „Jaučiu Slovėniją“ („I feel Slovenia“) – tai reiškia pusiausvyrą tarp gamtos ir slovėnų darbštumo, liudija apie nepaliestą gamtą ir troškimą ją išsaugoti.

Šis ženklas yra žalias, nes daugiau nei pusė šalies teritorijos dengia miškai. Slovėnijoje žalia nėra vien tik spalva, tai – „Slovėnijos žaluma“, liudijanti apie gamtos ramybės ir slovėnų darbštumo dermę. Šis ženklas liudija apie nepaliestą gamtą ir mūsų troškimą ją išsaugoti. Jis simbolizuoja harmoningą gyvenimą, kurioje dera susižavėjimas, su kuriuo slovėnai puoselėja asmeninę motyvaciją ir bendrą viziją judėti pirmyn kartu su gamta. Slovėnijos žaluma taip pat nurodo mūsų polinkį į paprastumą, kurį slovėnai jaučia savo rankomis. O kartu tai reiškia visų pojūčių, kuriais patirsite Slovėniją, harmoniją. Bet Slovėniją verta prisiminti ne tik dėl jos vaizdų. Prisiminimuose apie Slovėniją kvėpia miškas, gurgia upeliai, nustebina gardus vanduo ir švelni mediena. Taip galime iš tiesų pajusti Slovėniją.

Liubliana. Vyriausybės viešųjų ryšių tarnyba nuotrauka